

Isten áll a hátunk mögött

Harmónia – a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete kiállítása

P. SZABÓ ERNŐ

MűvészetMalom, Szentendre, 2016. II. 5-ig

A nyugati nő és a keletről jött férfi szerelme – akár Andrew Vajna figyelmét is felkelthetné ez a történet, hiszen ugyancsak szükség lenne mostanában olyan filmekre a magyar mozikban, amelyek nem csupán sokba kerülnek, de a nézők érdeklődésére is számot tartanak. Márpedig van-e időszerűbb történet annál, mint amely Harmonia és Kadmosz alakja, kapcsolata köré szövődik (a Napkirály muzsikusa, Lully operát írt a témából)? Harmonia, a szépség, vidámság, a művészetek és az eszményi rend védelmezője, szimbolikus alakja, erőszakos apától és gyönyörű anyától született (Árész és Aphrodité), a keletről érkezett Kadmosz testvérét, Európét keresi, akit Zeusz fehér bika képében elrabolt. A delphoi jósnő tanácsára azonban abbahagyja a keresést, várost alapít, amely rangban, gazdagságban hamarosan vetekszik a görög félsziget többi városával. Erdemeiért kapta meg Harmonia kezét, esküvőjük után boldogan éltek és uralkodtak – s állítólag nem is haltak meg. Zeusz kígyóvá változtatta őket, s ebben az alakban

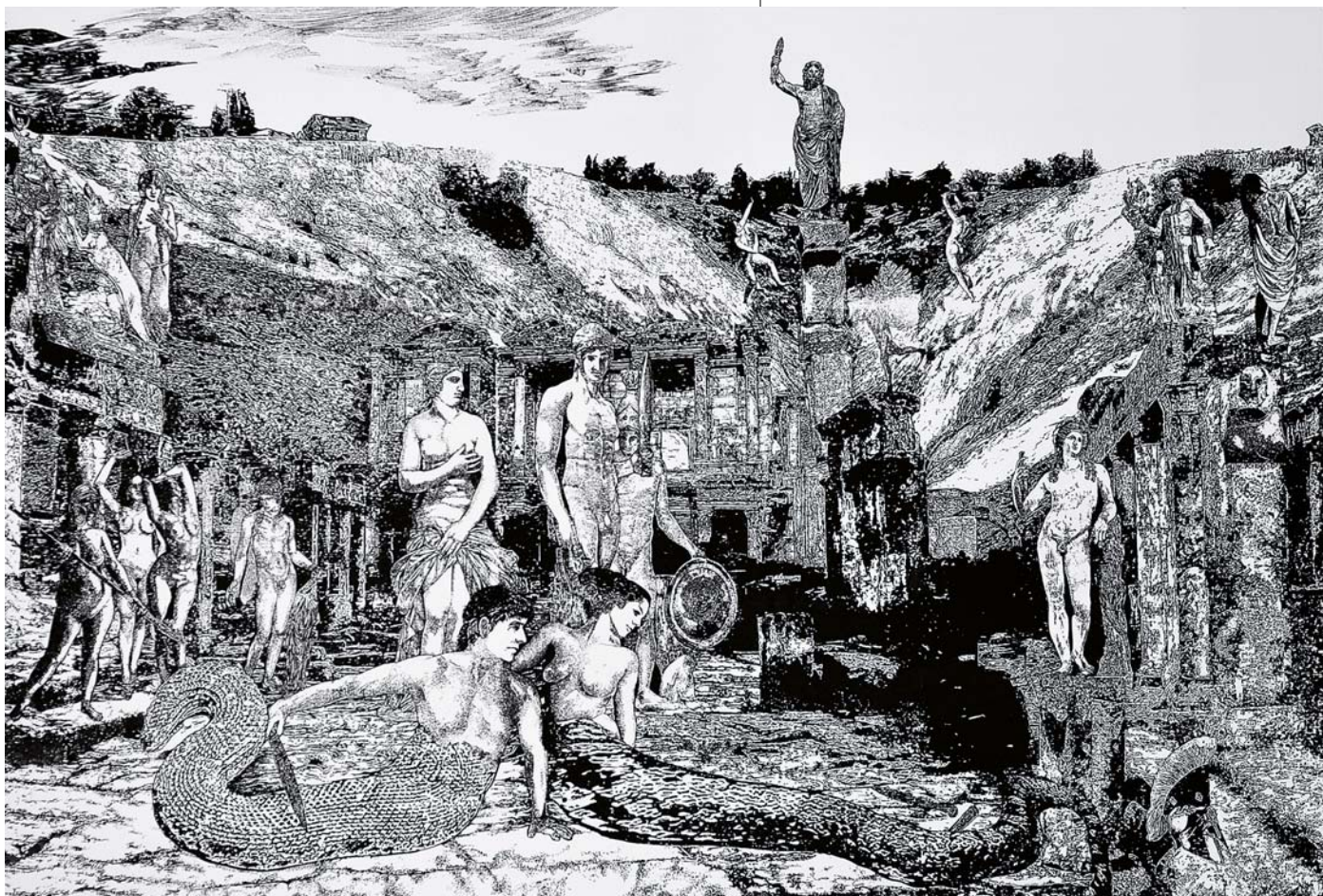
élnék ma is a paradicsomban, az elüszioni mezőkön, azaz a Champs Elyséen, ami persze nem azonos a híres párizsi sugárúttal. A kettő között annyi az áthallás, hogy a gazdagság, a házasságkötésre anyjától kapott, Héphaisztosz által készített nyakék nem hozott szerencsét Harmoniának: mind a négy lánya tragikus körülmények között halt meg, s az ékszer később is szerencsétlenséget hozott tulajdonosára.

VÁRNAGY ILDIKÓ:

Ég, Föld, Gondolat,
festett bronz, öntés, hegesztés,
47x45x42 cm

SZEPESSY BÉLA:

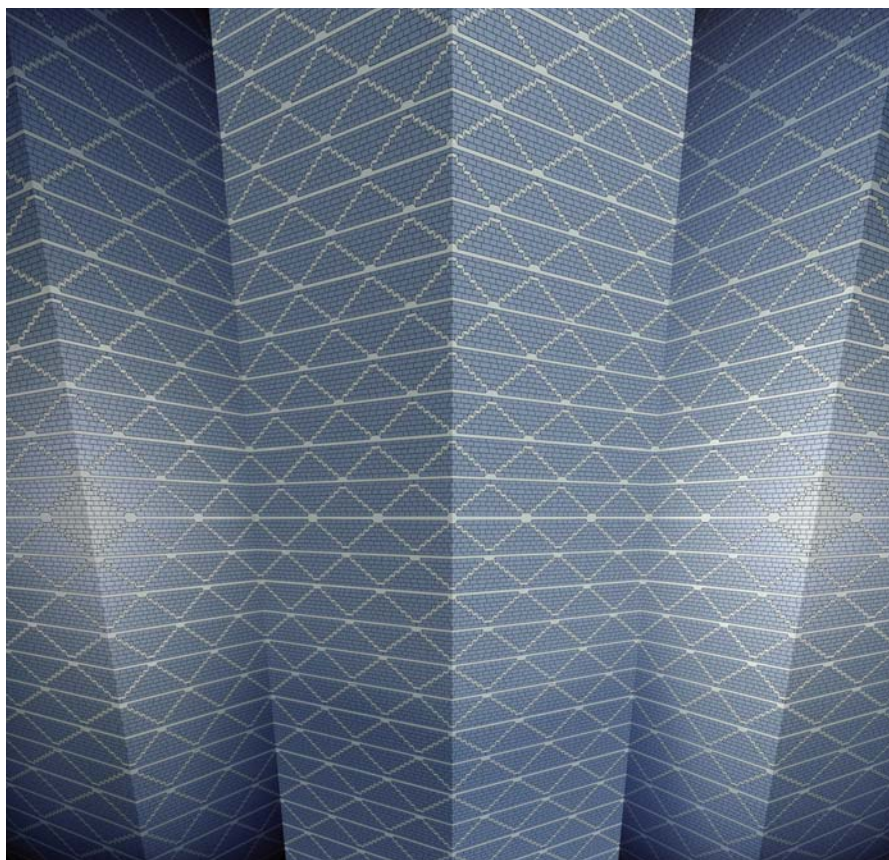
Harmonia és Kadmosz,
papír, tus, toll, 70x100 cm

Mi a tanulsága a hosszú és olykor már-már valóban szíruposan hollywoodi történetnek? Mintha csak ezt kérdezné Szepessy Béla is, aki *Harmonia és Kadmosz* című tusrájzán a sztori végét idézi meg, ember-kígyó alakban mutatva be a főszereplőket, körülöttük-mögöttük istennők és istenek sorával, s hátul, egy talpazaton Zeus, a főisten szobrával. Ha erre a kérdésre választ találunk, nyilván közelebb jutunk annak a megválaszolásához is, hogy mit jelent a harmónia a második évezred elején élő ember számára, általában, s különösen itt, a Kárpát-medencében. Annál is inkább, mert ugyan alig szerepel más olyan mű a szentendrei MűvészetMalom *Harmónia* című kiállításán, amely az európai kultúra gyökereiig, a görög mitológia világának egymást elfedő rétegeiig leásva igyekezne értelmezni a harmónia fogalmát, nyilvánvalóan minden kiállított alkotás egyféle választ jelent a címbe kimondatlanul is belefoglalt kérdésre. Még akkor is, ha igazat kell adnunk Baán Lászlónak, a Szépművészeti Múzeum–Magyar Nemzeti Galéria főigazgatójának, aki köszöntőjében úgy fogalmaz, hogy „a hívószó, jelen esetben a harmónia, nem más, mint afféle feldobott labda... itt a harmónia nem esztétikai fogalom, nem is közös téma, inkább egyéni cél. A sokféle alkotás sokféle hangja egymással aligha kerülhet összhangba, de egyedi harmóniakat teremthet.”

Variációk a nyitottságra, a szabadságra? Komoly játék? A gondolatmenetet folytatva, annak logikája szerint nyilván annyiféle értelmezésig juthatunk el, mint ahány mű szerepel a Magyar Alkotóművészek Egyesülete kiállításán (kurátor *Sárkány Győző, D. Udvary Ildikó*). Márpedig, ha annak a sorozatnak a tárlataival hasonlítjuk össze a mostani bemutatót, amelyet az egyesület három évvel ezelőtt indított el, érezhető, hogy a hívószó minden korábbinál több művész képzeletét mozgatta meg, a beküldött-kiállított alkotások száma tavalyhoz képest is ugrásszerűen emelkedett. Míg a 2012-ben rendezett *Valóság és illúzió* című bemutatón 215-en szerepeltek, a 2013-as *Négy elem – Víz alatti tárlat* című, több helyszínen rendezett kiállításon 420 mű kapott helyet, 2014-ben a *Labirintus* című kiállítás ugyancsak a MűvészetMalomban 620 alkotót vonzott, a Harmónián pedig 810 táblakép, szobor, grafika, fotó, kerámia, textil, üveg és egyéb műfajokba tartozó – illetve a műfaji határok közé be nem szorítható – alkotás szerepel.

A mennyiség természetesen nem azonos a minőséggel, a növekvő számok nem jelentenek automatikusan több értéket. Azt azonban mindenképpen kifejezik, hogy nagy az igény a mai magyar művésztsadalomban a szentendreihez hasonló bemutatók iránt. Azt, hogy valóban szükség van az olyan kiállításokra, amelyek szabad beküldésen alapulnak, s az egymás mellett megjelenő, a legkülönbözőbb stílusirányzatokat, technikákat, nézőpontokat, generációkat képviselő művek

együttésen keresztül azt a teljességet, sokszínűséget mutatják meg, amely a kortárs művészetet jellemzi, s nem azt, amit abból egy-egy kurátor ízlése, tájékozottsága vagy éppen „trendérzékenysége” képes megmutatni. Ilyen szempontból külön figyelmet érdemel az a kép-, illetve dokumentumanyag, amely a katalógus végén talál-

VÁLI DEZSŐ:

Fekete műterem, A-2015-38, 2015, farostlemez, olaj, 90x90 cm

MOLNÁR KÁLMÁN:

Le vagy fel, papír, számítógépes grafika, 100x100 cm

AKNAY JÁNOS:
Emlék, észéki katedrális, 2015,
vászon, akril, 100x90 cm

TÓTH SZILVIA:
Harmónia, 2015,
homokkő, gyapjú, Kumihimo,
egyéni, Ø 29 cm

ható, s amely egészen 2011-ig, a Nemzeti Szalon előkészítésének kezdeteiig tágtítja ki a 2012-ben kezdődött kiállítássorozat előzményeit. Alighanem a művészettörténeti kutatás számára is izgalmas témát jelent majd, hogy hogyan ágaztak el az utak a következő években, miközben az egyik oldalon megszületett a műcsarnoki kurátori szalonkiállítás, a másikon pedig az egyre növekvő létszámú kiállítót vonzó MAOE-kiállítások sora. Alighanem érdemes lesz ezt a témát nemzetközi össze-

vetéssel vizsgálni, hiszen mondjuk az Észak-Rajna-Vesztfáliában vagy Bajorországban rendszeresen megrendezett nagy tartományi szalonkiállítások arra is jó példával szolgálhatnak, hogy hogyan lehet, összeegyeztetni a minőség és a mennyiség szempontjait úgy, hogy az adott tárlat egyszerre lehessen fórum a kortárs művészek széles rétegei számára és valódi értékmérő a szakmai közvélemény és a közönség szemével nézve.

No meg arra is, hogy a nagyszabású vállalkozás számára hogyan biztosítható megfelelő környezet. A MűvészetMalom a helyszellemét tekintve ugyanis ideális hely egy olyan tárlat számára, mint a mostani, hiszen maguknak a művészeknek a kezdeményezéséből újult meg, annak az elképzelésnek a jegyében, hogy határokat átívelő regionális kortárs művészeti centrumként működjön. Nos, ezek az elképzelések az évek folyamán sokat módosultak, miközben azonban a kiállítóhely működtetését a művészekről átvette a helyi önkormányzat, majd a Ferenczy Múzeum, az épület rekonstrukciója-visszaépítése meglehetősen lassan haladt, és sok kívánnivalót hagyott maga után. Így történetelt meg, hogy a Harmónia című kiállítás anyagának egy része is olyan termekben-terekben látható, amelyek távolról sem

ideálisak, sem a hőmérsékleti, sem a világítási viszonyokat illetően. Ez a bemutatott művek értékét természetesen nem csökkenti, de megnehezíti élvezetüket, értelmezésüket. Viszont ha valahol, akkor éppen ebben a térben érvényesül a Harmónia-Tér-Kép, amely a kiállított 810 alkotás egy-egy 15x15 centiméteres részletéből, illetve a hátoldalon a művek alkotóinak portréjából áll. Ez a munka, ahogyan Sárkány Győző, a Harmónia-Tér-Kép kurátora és a koncepció tervezője írja a katalógusban, „a teljes anyagot össze-

foglaló monumentális 3D-s katalógusként is felfogható. Összegzi és reprezentálja az eredeti művekből rendezett kiállítást. (...) a látogatókat interaktív szerepvállalásra ösztönzi, s miközben bevonja őket az alkotás folyamatába, a vizuális művészeti élmény mellett a felismerés, a szellemi élmény örömét is kínálja.” Ugyancsak a kiállítás kereteit tágtítja az a monumentális, 50 négyzetméteres építészeti installáció, amelyet a V8 Városi uszoda épületén helyeztek el, s amely 11 művész 6x6 méteresre felnagyított művével reprezentálja a Harmónia kiállítást. „Ily módon az ideji bemutató térben és időben kiterjeszti hatását és a

for: Daróczy Péter

MűvészetMalomból Szentendre városába is kilép” – ajánlja a másik helyszín meglátogatását a nézőnek a kiállítás kurátora.

Természetesen nem csak a művek nagy száma miatt érdemes egy kicsit várni a MűvészetMalomból való továbbindulással, hiszen számos mű érdemel figyelmet, alaposabb elmélyülést a malom termeiben. A kvalitást már az is érzékelteti, hogy félszáz művész vehetett át szakmai elismerést a megnyitón, és sorolhatnám az elismerésben ugyan nem részeseült, de arra ugyancsak rászolgált műveket is. A festészet és a szobrászat dominanciája mellett érdemes megjegyezni, hogy igen erős a fotóanyag, az üveg, a kerámia jelenléte is, a hívószóhoz illően „emelkedett stílusú” mű mellett számosan élnek a humor, az ironia eszközeivel, az idős, elismert mesterek és a középgeneráció meghatározó tagjai mellett számos fiatal művész szerepel műveivel a tárlaton, s ami természetesen szintén

nem mellékes, a tárlat a kortárs magyar művészet fogalmát egyetemesen értelmezi, így jó néhány határon túl élő alkotó is bemutatkozik. A harmónia jegyében, mondhatnánk, de a művészetről és a világ fontos dolgairól folyó párbeszéd természetesen nem a mostani kiállításon szereplő művekkel kezdődött, és nem is ezekkel ér majd véget. Egyféle folyamatosság jellemzi a MAOE kiállításpolitikáját (amibe az is beletartozik egyébként, hogy a szalonkiállítások mellett kurátori tárlatokat is rendezett az elmúlt években a dunaszerdahelyi Kortárs Magyar Galériában, illetve a Szülőföld című bemutató éppen most látható a szentendrei Régi Művésztelep galériájában), amit jól érzékeltet, hogy a tavalyi katalógus borítójának pompeji vöröse után az ideie az ég kékjét idézi. A labirintustól a harmóniáig jutottunk, s miközben a művek

révén a legkülönbözőbb kérdésekkel szembesültünk, szembesültünk, talán mindvégig ugyanarra a kérdésre kerestük magunk is a feleletet. Vagy éppen arra a nagy igazságra jöttünk, jövünk rá az alkotások szemlélése közben, amit *Varga Patrícia Minerva* festménye József Attilát idézve tudatosít bennünk: „Az Isten itt állt a hátam mögött s én megkerültem érte a világot.”

PUHA FERENC: Harmónia, papír, akril, 100x100 cm

BUDAHELYI TIBOR: Kis Körzönyílás, hőkezelt acél lézer technikával, 88x70x70 cm

